
Format voor het indienen van een projectvoorstel voor de Oproep van de Brancheorganisatie Akkerbouw

---

Dit format wordt gebruikt voor het aanmelden van een projectvoorstel voor de Oproep van de Brancheorganisatie Akkerbouw. Voor de invulling van onderstaande punten mag u maximaal 5 pagina's gebruiken (excl. begroting).

LET OP: stel uw PC in op 'veilig' voor wat betreft het te gebruiken emailadres voor verzending:
info@bo-akkerbouw.nl

Titel projectvoorstel. Onderzoek naar effectiviteit van low risk middelen als vervanging voor de zaadcoating met neonicotinoïden in suikerbieten

Contactgegevens penvoerder:

Naam: Hennie Tesselaar

Bedrijf: Proeftuin Zwaagdijk

e-mailadres: hennietesselaar@proeftuinzwaagdijk.nl

Aanleiding

- Wat zijn de redenen voor dit projectvoorstel?

De bestrijding van insecten vormt een grote uitdaging in de teelt van suikerbieten. Afgelopen jaren kon de insectenbestrijding worden uitgevoerd door middel van een zaadcoating met de werkzame stoffen imidacloprid en thiamethoxam uit de groep van neonicotinoïden. Deze zaadbehandelingen waren met name gericht op de bestrijding van bietenkever, maar ook vroege aantastingen met andere insecten zoals luizen werden hierdoor voorkomen. Met name vroege gewasbespuitingen konden hierdoor worden uitgespaard. Per eind 2018 zijn de genoemde neonicotinoïden als zaadbehandeling niet meer beschikbaar waardoor er meer gewasbespuitingen moeten worden uitgevoerd om de teelt te waarborgen. Het wegvallen van de toelatingen van imidacloprid en thiamethoxam kan voor grote financiële schade leiden doordat de insecten niet onder controle kunnen worden gehouden. Het verbod van neonicotinoïden kan leiden tot een financiële schade van 17% en in het ergste geval kan dit oplopen tot 50% (Van der Boom, 2018). Als deze financiële schadepost meerdere jaren optreedt door het verbod van neonicotinoïden is de bietenteelt voor veel telers niet meer interessant in het huidige verdienmodel. Hierdoor zal er een tekort aan suiker ontstaan wat ervoor zorgt dat de afzetmarkt van Nederlands bietsuiker zal dalen.

Daarom is het van belang om onderzoek te doen naar alternatieve producten en strategieën. Voor een duurzame teelt voor de toekomst zullen toepassingen gericht zijn op het gebruik van low risk middelen.

- Op wiens verzoek is dit projectvoorstel beschreven?

Dit projectvoorstel is geschreven op verzoek van regionale telers (Noordwest Nederland) en de brancheorganisatie akkerbouw.

Doel en relevantie

- Wat is het doel van het project?

Het doel van het project is om door middel van onderzoek op zo een kort mogelijk termijn alternatieve strategieën gevonden te hebben waarmee vergelijkbare resultaten worden gehaald als voorgaande jaren met de zaadcoating. Er wordt gekeken naar de inzet van low risk middelen en gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong ter vervanging de strategie die we momenteel hebben voor de zaadcoating met neonicotinoïden.

- Wat levert het de Nederlandse akkerbouw(er) op (praktisch en in economische zin)?
In praktische zin levert het de suikerbietenteler alternatieven op als vervanging van de huidige strategie voor de toepassing van zaadcoating met behulp van neonicotinoïden. In economische zin hebben we het afgelopen jaar veel schade gezien door insecten door wegval van planten en beschadigde planten.
Dit alles veroorzaakt lagere producties.

Projectvoorstel

- Beschrijf de activiteiten die worden uitgevoerd.

Jaarlijks wordt in 3 proeven op verschillende locaties verspreid over Nederland suikerbiet onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van low risk middelen en middelen van natuurlijke oorsprong. Deze onderzoeken zullen bestaan uit 10 -14 verschillende onderzoeksobjecten in 4 herhalingen. De proeven zullen meerdere jaren worden gedaan om jaarinvloeden uit te sluiten maar ook om nieuwe ontwikkelingen mee te nemen.

Primair wordt het onderzoek uitgevoerd op de volgende insecten:

- Bietenkever
- (zwarte bonen) Luis

Secundair wordt ook gekeken naar bodeminsecten;

- aardvlooien
- Emelten
- ritnaalden

Door de proeven over Nederland te spreiden kunnen verschillende grondsoorten en groeiomstandigheden worden meegenomen. Aan de volgende gebieden wordt gedacht:

- Zuidwesten
- Flevoland
- Wieringermeer

De producten die worden getest hebben een relatief laag risico profiel. Dit zijn stoffen die effectief zijn tegen plagen (dit kunnen biopesticiden, maar ook laag risico chemische producten zijn) of producten die geen directe doding hebben.

In de groep van biopesticiden zijn dit producten die niet direct giftig zijn, maar wel populatieopbouw kunnen verstoren of producten die een directe doding van de plaag geven (bestrijden).

In de uit te voeren proeven zijn toepassingen gericht op alternatieve zaadbehandelingen, veurbehandeling en gewasbespuitingen.

In de proeven worden laag risico producten getest. Deze middelen worden solo en/of in onderlinge combinaties/strategieën getest.

- Wat is het evt. effect op het gewas, bouwplan of bodem?

Bij de nieuwe strategieën wordt de plantwegval teruggedrongen door minder schade door insecten. Verder is het niet de bedoeling dat er een effect is op het bouwplan of op de bodem.

- Hoe is de samenhang met ander (lopend) onderzoek?

De laatste tien jaar is door Proeftuin Zwaagdijk ingezet op de ontwikkeling van groene/low risk behandelingen in allerlei gewassen. Dit is in glastuinbouw gestart en is de laatste 4 jaren ook in de

buitenteelt verder ontwikkeld. Belangrijk project hierbij is onderzoek in de vollegrondsgroente in de PPS Duurzame koolteelt waar de laatste drie jaar gekeken is naar de ontwikkeling van trips in relatie met natuurlijke vijanden. In die onderzoek wordt er tevens gekeken naar de inzet van low risk middelen. Dit heeft reeds geleid tot een aanpassing van de bestrijding strategieën op de bedrijven. In 2018 en 2019 is onderzoek gestart in uien en suikerbiet.

Onderzoek 2018 en 2019 suikerbiet

In 2018 heeft oriënterend onderzoek plaatsgevonden voor de inzet van low risk middelen in de teelt van suikerbieten, dit is in 2019 verder uitgebreid de eerste resultaten zijn hoopvol en geven aanleiding om toepassingstijdstippen en doseringen nader te onderzoeken. Wat op dit moment is vastgesteld dat de low risk producten geen invloed hebben gehad op de natuurlijke vijanden. Zowel de soldatenkever en de gaasvlieg werden in de behandelingen met low risk producten terug gevonden. Het wegval percentage in het onbehandelde gedeelte was 70%, met de inzet van bepaalde een low risk behandeling werd de plantuitval gereduceerd tot 30%. Dit onderzoek wijst uit dat er mogelijkheden zijn maar dat die nog verder moeten worden geoptimaliseerd.

1: Chemische behandeling

Foto 2: Groene chemiebehandeling

Foto 3: Onbehandeld

Planning

- Geef relevante go / no-go momenten en presenteer een overzichtelijke planning.

Het project zal in principe 3 jaar duren maar er zullen wel 2 go-nogo momenten. Na 2 jaar onderzoek zal er elk jaar een go/no go moment zijn.

Onderzoeksjaar	Go/no go moment
2020	-
2021	31 dec 2021
2022	einde project

Onderzoeksjaar	Uitvoering onderzoek	Rapportage klaar	Bespreking projectgroep/begeleidingscommissie
2020	gedurende 2020	30 nov 2020	tussen half dec 2020-half jan 2021
2021	gedurende 2021	30 nov 2021	tussen half dec 2021-half jan 2022
2022	gedurende 2023	31 jan 2024	half feb 2023

Uitvoering onderzoek	
2020	3 proeven waarin de effectiviteit van (low risk)middelen wordt onderzocht
2021	3 proeven waarin de effectiviteit van (low risk)middelen wordt onderzocht
2022	3 proeven waarin de effectiviteit van (low risk)middelen wordt onderzocht

Uitvoerders en betrokkenheid

- Geef aan wie de uitvoerders zijn van de activiteiten en waarom dit de goede uitvoerders en organisaties zijn.

Uitvoerder van het project is Proeftuin Zwaagdijk. Proeftuin Zwaagdijk is een onafhankelijke onderzoeksinstituting die veel praktijkgericht onderzoek uitvoert in suikerbieten. Daarnaast doet Proeftuin Zwaagdijk ook veel onderzoek naar het verminderen van de schade door insecten in veel gewassen geteeld in de vollegrond en onder glas.

De producenten en/of leveranciers van de middelen zullen betrokken worden bij het onderzoek, hun inbreng bestaat uit levering achtergrond kennis van de middelen, levering van de nieuwst ontwikkelde middelen en een financiële bijdrage in het onderzoek.

- Geef aan hoe akkerbouwers betrokkenen invloed hebben op de uitvoering van het project. Er zal een projectgroep/begeleidingscommissie worden opgericht. Deze commissie zal de proeven begeleiden, hier worden de middelen en de te volgen strategieën besproken om zo te komen tot een goede afstemming tussen onderzoek en praktijk.

- Inbreng van deelnemende partijen:

Vanuit de gewasbeschermingsmiddelen industrie worden de nieuwste low risk middelen ingebracht om deel te nemen aan dit onderzoek. De industrie stelt hiervoor (soms nog heel summiere) kennis en beperkte financiële middelen beschikbaar om dit onderzoek vorm te geven. De specifieke kennis van de bedrijven die de zaadcoating aanbrengen wordt betrokken bij dit onderzoek.

Communicatie

- Hoe is de communicatie vanuit het project verzorgd?

Een belangrijke doelgroep voor communicatie over de resultaten van het project zijn telers (eindegebruikers). Tijdens kennisdagen van Proeftuin Zwaagdijk, welke jaarlijks worden georganiseerd, zullen resultaten middels presentaties of veldproeven toegelicht worden. Zo kunnen telers direct feedback op de ontwikkelingen geven. Daarnaast zal middels vakbladartikelen en nieuwsbrieven, social media en websites van consortiumpartners gecommuniceerd worden over het project. In het laatste onderzoekjaar zal extra aandacht worden besteed aan de communicatie van de bereikte resultaten via workshops zodat praktijk aansluiting is gewaarborgd.

- Hoe worden de resultaten actief bij de doelgroep aangeboden?

De telers worden rechtstreeks benaderd doormiddel van open dagen, veldbezoeken en lezingen. Daarnaast via social media.

Producten

- Welke concrete producten worden er opgeleverd?

Alternatieve strategieën waarmee vergelijkbare resultaten worden gehaald als nu door middel van de zaadcoating met neonicotinoïden. Deze producten worden gedeeld met de achterban via allerlei communicatievormen.

Begroting

- Maak een begroting conform onderstaand format en onderbouw de belangrijkste uitgaven.

Kosten en financiering

Kosten - overzicht (in 1.000 euro)

Activiteit	Jaar					Totaal
	2020	2021	2022			
Proef jaar 1	45					45
Proef jaar 2		45				45
Proef jaar 3			45			45
Bijeenkomsten projectgroep	5	5	5			15
Totaal	50	50	50			150

Kosten - gespecificeerde begroting jaar 1 (in euro)

Activiteit	Uitvoerder 1: Proeftuin Zwaagdijk					
	Personeel (aantal uren)			Materieel	Facilitair	Totaal
	Tarief 1 €95	Tarief 2 €65	Tarief 3 €50			
Proefjaar 1	96 uur	324 uur	120 uur	9.000		
Proefjaar 2	96 uur	324 uur	120 uur	9.000		
Proefjaar 3	96 uur	324 uur	120 uur	9.000		
Bijeenkomsten projectgroep	150 uur					
Totaal	41.610	63.180	18.000	27.000		149.790

Financiering: overzicht van overige financiers

Financiering	Jaar			Totaal
	2020	2021	2022	
BO Akkerbouw	40.000	40.000	40.000	120.000
Diverse fabrikanten gewasbescherming	10.000	10.000	10.000	30.000
Totaal				150.000